

Kevään ensimmäiset muuttolinnut ...

Tämän kevään ensimmäinen kotiseutumatka tehtiin 15-18. toukokuuta, kun 16 hengen joukko kierteli rakkaita rantoja. Retkeläiset kertovat:

Käk kukku ja linnut laulo

Meil koton linnut laulo ja käet kukku. Kahden vuoden odotuksen, suunnittelun jälkeen Härskensaa-relaisten matka toteutui. Matka tehtiin Arin taitavasti ajamalla pikkubussilla. Juhani Kaatosen toimiessa matkan johtajana, oli matkamme luotu onnistumaan.

Matkakohde Räisälään, Härskensaari - Unnonkoski - Käkisalmi - Kaukola - Sakkola – Pyhäjärvi - Muolaa - Kiviniemi. Oli siinä nähtävänä kaunista Karjalaa. Juhani Kaatosen ja Aulis Punkan mah-tava tietomäärä kuultavanamme oli todella kiitoksen arvoinen asia. Yöymispaikkana oli Vuoksen Helmi. Majapaikan kylmyys ja kylmä vesi unohtuivat, kun aamulla suuntasimme Härskensaarelle.

Aloitimme Laina Hataran kodin paikalta ja vuorotellen kävimme jokaisen "kotona". Meidän lap-suuden leikkikivi paikallaan pihalla, kiviaita ympärillä, tosin kovin mataloituneena. Ne tunteet,

tämä on meidän lapsuuden kotipaikka, paikka missä olemme syntyneet ja kasva-neet varhaislapsuuden vuo-det. Vuodet joista ei paljon muistikuvia ole, muuta kuin vanhempien ja sisarten ker-tomina. Nyt voi vain käydä katsomassa ja kuinka kauan sitäkään.

Kotitontilla leikkikiven tun-tumassa. Vasemmalta Teuvo Matikka, Pentti Haikonen, Helmi Lindström (Haikonen), takana Juhani Kaatosen, Anja Lehtinen (Haikonen), Heikki Haikonen.

Härskensaarelle on rakennettu uusia taloja, toiset useita vuosia keskeneräisinä. On vain ajan kysy-mys milloin kotikylänmme saa uuden ilmeen. Silloin ei kotipaikkaa ole kuin muistoissa. Jokaisen kertoessa pihapiirinsä tapahtumista, avartui näköala lähinaapureita kauemmaksi.

Räisälän kirkonkylä oli muuttunut viime käynnistä. Aisti täysin että muutokset eivät lopu tähän, vaan suunnitelmat uudisrakentamisesta on viety pidemmälle. Vaikka me toivoisimme että meille rakas kirkko olisi Herran huoneena, on meidän tyytyminen siihen mitä se on tänäpäivänä.

Kirkko on sisältä kunnostettu ja sitä käytetään kulttuuritalona. Räisälä on ollut kulttuuripitäjä. Toivottavasti nousee siksi vieläkin nuorison kasvaessa. Paikan antaessa tilat nuorille, on kirkkomme silloin hyvässä käytössä. Toivon räisäläisten nykynuorten kasvavan ja oppivan kunnioittamaan meidän entistä ja heidän nykyistä kotipaikaa ja sen tarjoamaan luonnon kauneutta.

Luonnon kauneutta saimme katsella myös majapaikasta vuokraamastamme veneestä. Päivän auringon paiste, Vuoksen tyyneys ja mikä luonnon rauha, juhlisti antoisaa päivää.

Juhani oli järjestänyt saunan lämpimäksi, tosin se ei enää sitä ollut, palattuamme vesiltä, mutta lämmin vesi teki tehtävänsä majapaikan kylmän veden sijaan. Viimeisenä iltana oli lämmin löyly ja Vuoksen pehmeä vesi saunassa käytettävissä.

Väsyneet, mutta onnelliset tutkimusmatkajat. Vasemmalta Helmi Lindström, Terttu Tapani, Raili Matikka, Teuvo Matikka (laatta pään tasolla kotikoivussa) ja Pentti Haikonen.

Matkalla Juhani ja Auloksen kertoessa Kannaksen historiaa tuntui kuin koko Karjalan seutu alkoi elää, poltetuista taloista huolimatta.

Karjalaisuus on muutakin kuin sana. Rakkaus kotiseutuun on sydämessämme. Tämä matka kannatti tehdä juuri nyt ja teidän kanssanne jotka matkalla olivat. Kiitos Teille kaikille.

Jo Karjalan kunnilla lehtii puu ..

Anja Lehtinen o.s. Haikonen

Tulkaa meill !

Mie oon jo koton !

Kun oli tutkittu Haikosten Hataran, Nuijan ja Javanaisten kotitanhuat sekä käyty Mustosen rannassa, käännettiin bussi kohti Peräniittyä, Matikan suvun ikaikaisia asuinsijoja. Tulipa tokaistuksi, että tiet meillä olisivat hyvät. Niin kuin olivatkin verrattuna Kivipellon tien alkupään kuoppiin ja vesialtaisiin. Taitavasti kuitenkin kuljettajamme Ari ohjaili bussinsa Matikoiden peltojen päähän.

Lähtipä siitä sitten retkikunta ensin kohti Antti Matikan, ukkini, asuinsijoja etsimään. Ei ollut varsin helppo löytää. Asuintanhua oli täysin rämettynyt. Nuorta vitsaikkoo ja kaatuneita haapoja oli niin tiheästi ristissä, ettei tarkempaa tutkimista kannattanut jatkaa, koska sekaan ei mahtunut. Varmaan seutu on sopivaa linnustolle, koska veli venäläinenkin oli rakentanut metsän laitaan bongaustornin lintuharrastelijoille.

Joukkomme Hataran talon portailta. Rakennus oli aikanaan alaosaltaan punainen ja ylhäältä "beesi", ikkunapokat, pielilaudat ja nurkat valkoiset. – Uudet isännät ovat "loihdineet" kuistin tekeleen.

Varsinaiseksi ongelmaksi oli muodostua se, ettei Teuvo-poika meinannut enää kotitahuallensa löytää, kun liian läheltä isoisänsä paikkaa kotiansa etsi. Retkikunta kuitenkin jatkoi perään antamatomasti tavoitteen saavuttamiseksi. Minä, Teuvo Toivonpoika, jatkoin kohti muistissani väikkyvää Rötjän ojaa. Kuinka ollakkaan! Löysin kotitaloni perustukset. Jokaisen huoneen sisällä kasvoi valtavia haapoja. Tyytyväisenä huusin, minkä kurkusta lähti: "Tulkaa meille! Mie oon jo koton!" Huuto oli kiirinyt yli peltolakeuden Kuusnalán tielle asti, mihin suurin osa joukosta oli jäänyt lepuuttamaan jalkojaan, keittämään kahvia. Me tutkimusretkeläiset sen sijaan katsastimme rakennusten paikat, jäljellä olevat pihakasvit, kuuntelimme lintujen konserttia ja käen kukuntaa. Lähikoivussa oli vielä jäljellä vuosia sitten naulaamani kuparilaatta, jossa lukee: "Vieras, tämä on Matikan suvun omaa maata."

Totesimme, että nuori haavikko rupeaa peittämään meidänkin kotitahuamme, joten havaitakseen jotain jaloa, muistiin syöpynyttä, on syytä tästedes tarkastella kohteita loitommalta. Muutoin ne entiset suuret kivet ja jyrkät kalliot vaikuttivat niin kovasti mataloituneen !

Teuvo Matikka, poika Peräniityltä

Kotipiirissä

Ensimmäisen kerran kotikontujen tienoita tervehtimässä. Lähestyessä tuttuja maisemia ensimmäiseksi tunnistin Puukan näen. Kaunis valkoinen talo oli poissa ja mäkikin kummasti pienentyynyt.

Sitten tien vasemmalla puolen oli meidän lähdeniitty, johon aitaukseen oli jatkosodan aikana tuotu sodasta palautetut hevoset. Silloin lähdimme isän kanssa katsomaan, oliko meidän hevonen siellä. Isä sanoi portilla Hesu, joku laiha hevonen nosti päänsä. Isä sanoi vielä toisenkin kerran, ja tämä kyljet ruvella - vain luut ja nahka - pani päänsä isän kainaloon ja vesi vuosi silmistä. Itki isäkin.

Seuraavaksi näin entisen syntymäkotini. Talo oli saanut uuden katon. Nousimme kaikki autosta pihaan, ja käki kukkua helskytteli tervetuloa jossain lähellä.

Näky oli aika lohduton, ki-venjätkäleitä oli siellä, täällä. navetasta pätkä jäljellä. Uudet asukkaat olivat rakentaneet erilaisia hökkeleitä ympäri pihaa. Puutarhan kohdalla kasvoi mäntymetsikkö, yhden omenapuun jäänteitä enää oli. Ketään ei ollut kotonona, joten talon sisälle emme nähneet.

Paavo ja Anna-Mari Hataran entinen kotitalo. Rakennus on saanut uuden katon. Nykyiset isännät eivät olleet kotosalla Lainan käydessä kylässä.

Ennen kuin itse jouduimme sotaan pakoon, meille oli sijoitettu esikunta väliaikaisesti. Sotaväkeä oli kaikki rakennukset täynnä, itse saimme talon pienimmän huoneen käyttöömme. Äiti keitteli kahvia ja muutakin herroille, ja miehet taas toivat meille kenttäkeittiöistä ruokaa. Koko riihentaustametsä oli sotaväen teltoja täynnä. Ulkorakennusten takana olevalla peltoaukealla pidettiin kenttä jumalanpalveluksia. Kenttäpappi puhui ja veisattiin. Miehiä oli paljon, suorissa riveissä.

Olin neljä vuotta vanha, tuvassa sotamiehet yrittivät ottaa minua syliinsä, mutta kipitin pakoon. Yksi miehistä, Heimo Mäenpää, oli hiljainen. Kiipesin hänen syliinsä ja ilmoitin, että tämä on minun poikani. Hänen kohtalostaan en tiedä.

Jatkosodan aikana veljeni oli kahden vanha. Äiti pyysi; "Veikko, haes isä syömään pajasta." Veikko lähti juoksujalkaa, suoraan romurautanurkkaan ja hoki: "Isä, älä tule syömään, älä tule syömään"; josta isä arvasi että poika oli lähetetty asialle syömään hakemaan.

Kävimme matkamme aikana kaikkien kotipaikoilla. Oli mielenkiintoista, ja satuimme olemaan saman ikäkauden lapsia sekä naapureita keskenämme. Saimme Kaatoselta melkoisen tietopaketin, eikä pahitteeksi ollut sekään, että joukossamme oli monta hyvää laulajaa. Kyllä Karjala on kaunis. Valkovuokot, sinivuokot ja keltavuokot kukkivat. Paljon jäi kertomatta, mutta kiitos kaikille hauska seurasta, tavataan kesällä.

Laina Messo, Pori